

Оценка на развитието на овоощарството в България

Ваня Манолова
АУ - Пловдив

Резюме

Овоощарството е отрасъл с вековни традиции и важно значение за икономиката и устойчивото развитие на регионите на България. Статията има за цел да направи оценка и периодизация на етапите, през които преминава овоощарството от възникването му до днес и да анализира производствения му потенциал през годините. За постигане на целта е: направено проучване на развитието на овоощарството в България; предложена е периодизация на отрасъла; анализирани и оценени са етапите и производствения потенциал на отрасъла; направен е опит за равносметка и са изведени изводи.

Първи етап: 1900 - 1924 г.

- Поставят се основите на отглеждане на овощни култури.
- Основните овощни култури са сливи и орехи.
- Малък дял от плодовете получават пазарна реализация.
- Първи износ на пресни (959 т орехи и 289 т сливи) и преработени (главно сушени) плодове.
- Поставят се основите на законодателството в областта на земеделието, в т.ч. в овошарството и на научните изследвания.

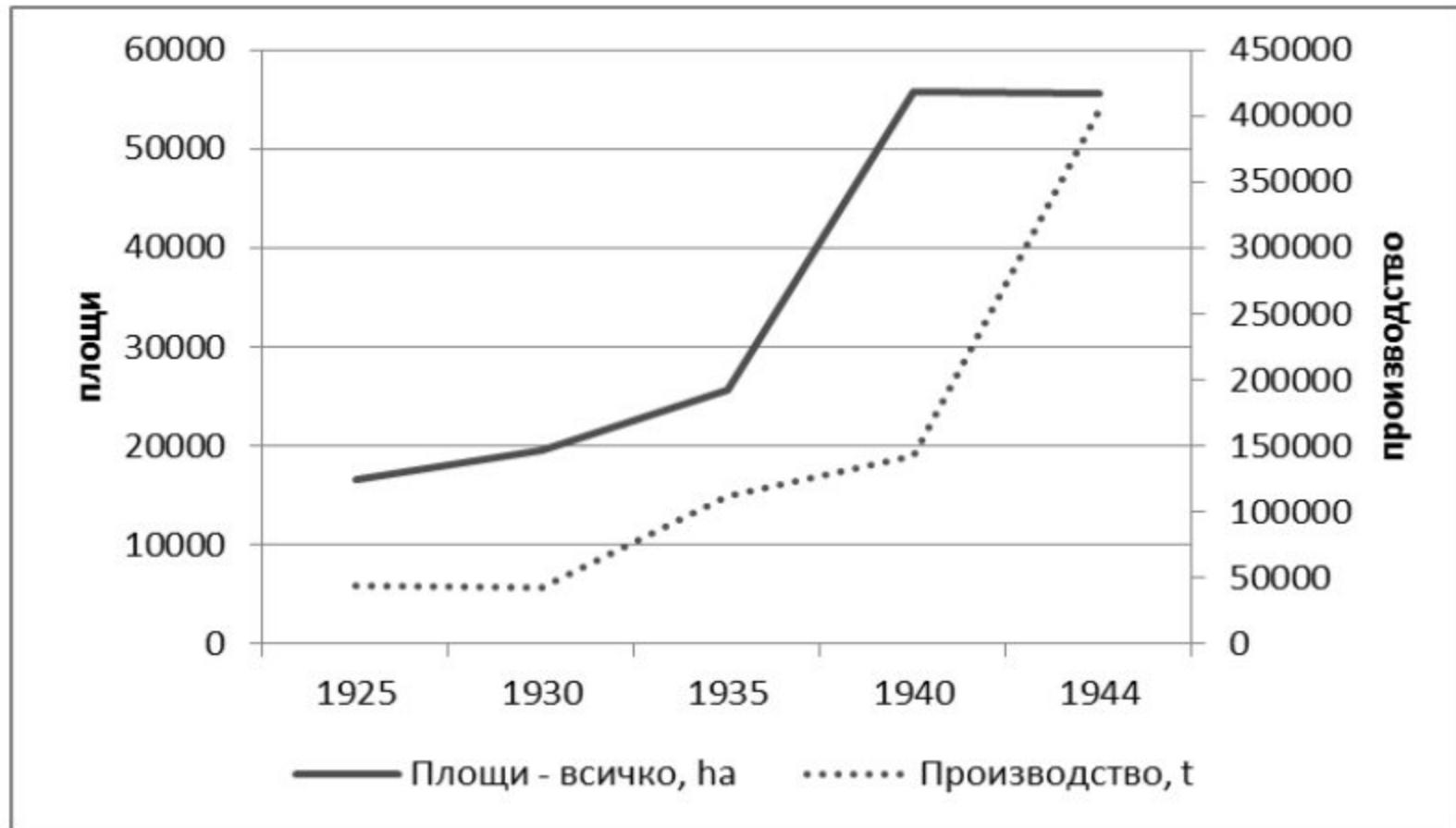
Овощни

Втори етап: 1925 -1944 г.

- Овоощарството става стоков отрасъл.
- Продуктовата структура се разнообразява с череши, кайсии, праскови и др.
- Увеличават се площите и производството.
- Значението на овоощарството за регионите и икономиката на страната расте.
- Създават се първите научно-изследователски звена (Кюстендил и Дряново, 1929 г.)
- Поставят се основите на концентрацията и специализацията на отрасъла, базираща се на практиката.
- Разширява се законодателното уреждане на отношенията в плодопроизводството.
- Нараства износът на пресни и преработени плодове.

Овощни

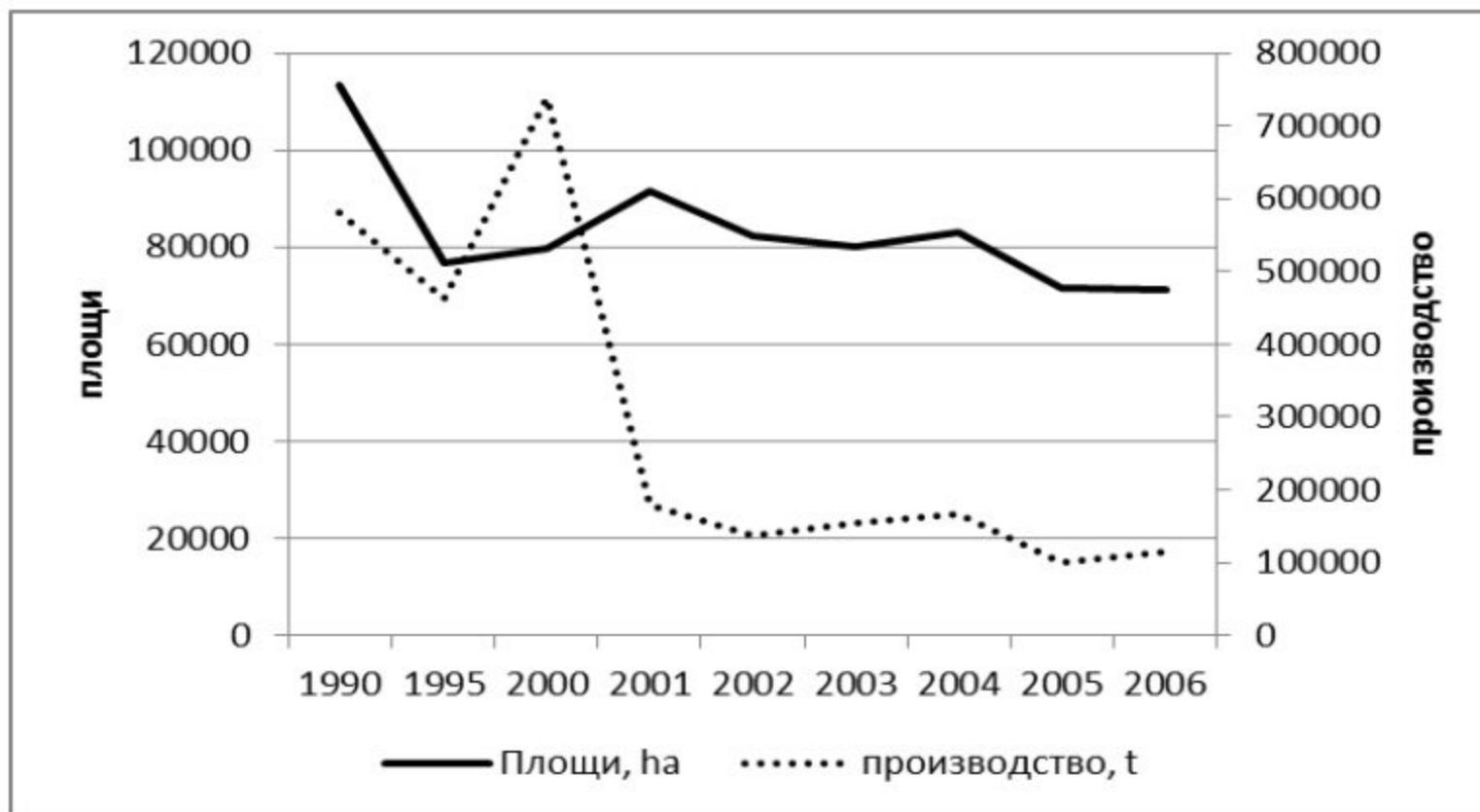

Трети етап: 1944 -1989 г.

- Смяна на икономическата основа на производството.
- Въвеждане на кооперативни форми на организация на производството.
- Създаване на нови научни центрове (ОС и НИИ, 1949-1953 г.). Добро сътрудничество между науката и практиката.
- Райониране на овоощарството – основа за специализация и концентрация на отрасъла.
- Технологичното равнище се подобрява.
- Увеличаване на производствения потенциал и износа на плодове в рамките на СИВ.
- Начало на кризата в овоощарството през втората половина на 80-те години

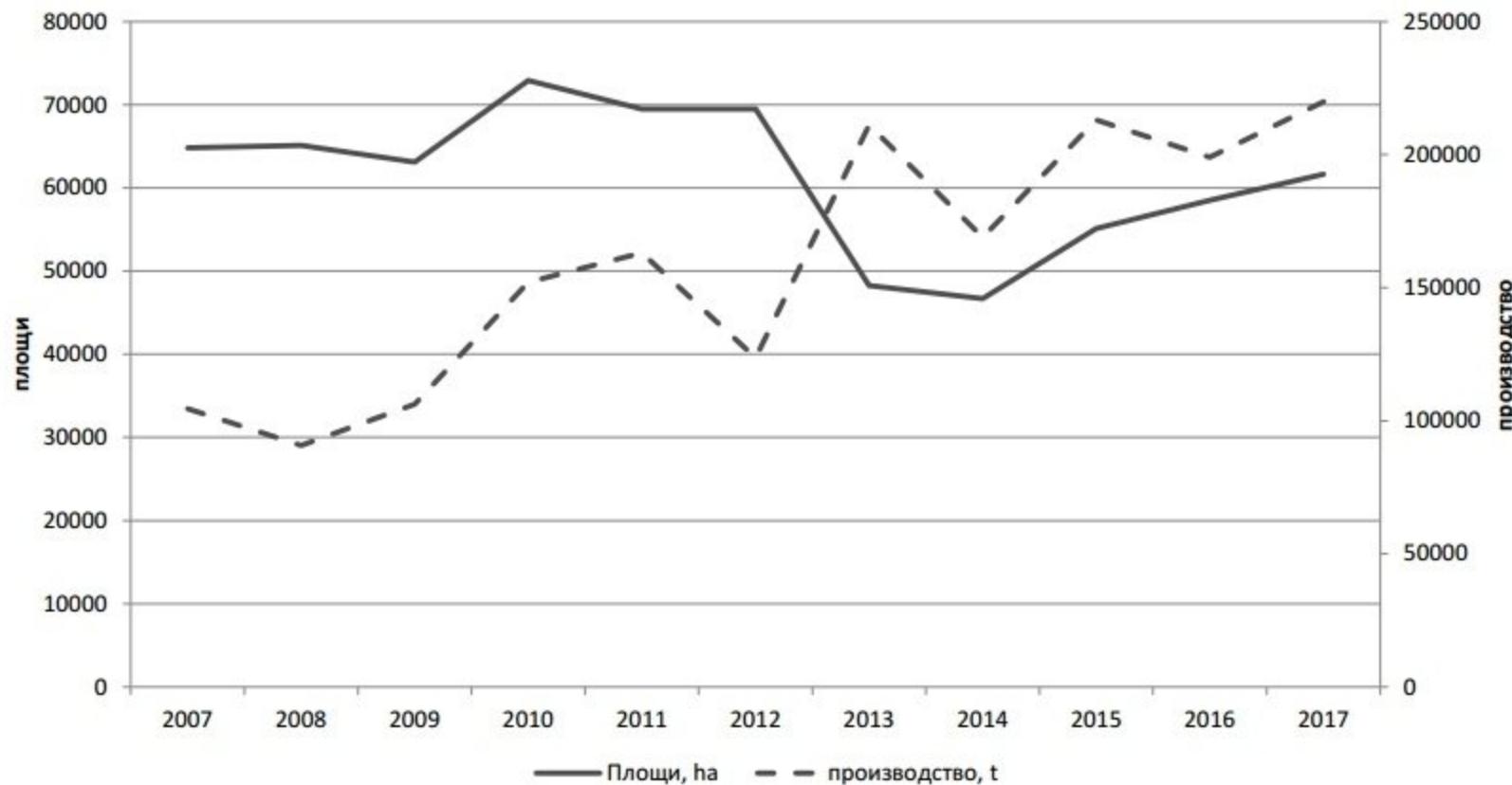
Четвърти етап: 1990 – до сега

- **Първи период** – преход (1990 - 2006 г.)

Четвърти етап: 1990 – до сега

- *Втори период – 2007 – до сега*

Четвърти етап: 1990 – до сега

- Приема се Законът за собствеността и ползването на земеделските земи.
- Разрушаване на съществуващите производствени структури, без да са изградени нови.
- Слаба подкрепа на сектора, въпреки наличие на програми за подпомагане.
- Липсва дългосрочна държавна политика за развитие на овоощарството.
- Производственият потенциал се свива, след което се стабилизира.
- Намаляват обемите изнасяни плодове, за сметка увеличаване вноса на традиционни за България плодове.
- Овоощарството влиза неподготовено в ЕС с ниска ефективност и конкурентоспособност.
- Променя се продуктовата структура в овоощарството. Черешите са структуроопределящата култура, следвана от сливи и ябълки.

Изводи

- Първи (начален) етап – успешен;
- Втори етап - надгражда поставените добри основи;
- Трети етап - въпреки някои постижения нездравата икономическа основа води до начало на кризата в овощарството;
- Четвърти етап – противоречив: липсата на целенасочена национална политика задълбочи кризата; след 2007 г. започва стабилизация, но при силно намален производствен потенциал.